

SFS 2006:894

Utkom från trycket
den 26 juni 2006

Lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare;

utfärdad den 8 juni 2006.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

dels att 4, 11, 14, 17, 26, 28, 35 och 36 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 30 a, 30 b och 32 a §§, samt närmast före 30 b § en ny rubrik av följande lydelse.

4 §² En förundersökning mot den som inte har fyllt arton år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa skall bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen skall avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstänke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till

1. att den misstänkte skall delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, eller
2. utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

11 §³ I fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han eller hon fyllt arton år skall åklagaren, innan beslut fattas i åtalsfrågan, inhämta yttrande från socialnämnden i den kommun som enligt socialtjänstlagen (2001:453) har ansvaret för den unge, om denne har erkänt gärningen eller det annars finns skäligen misstänke att han eller hon har begått brottet. Sådant yttrande behöver inte inhämtas om brottet är ringa, om det är uppenbart att det finns förutsättningar för åtalsunderlåtelse eller om det annars är obehövligt.

Om förundersökningen gäller brott på vilket fängelse kan följa, skall, om möjligt, yttrande begäras senast i samband med delgivning av brottsmisstänke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken.

Ett yttrande enligt första stycket skall innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt. Vidare skall yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna

¹ Prop. 2005/06:165, bet. 2005/06:JuU34, rskr. 2005/06:294.

² Senaste lydelse 1998:608.

³ Senaste lydelse 2001:459.

skall redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen och i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna skall framgå av kontraktet eller vårdplanen. Yttrandet skall, om åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt.

Nämnden skall även utan samband med yttrande lämna åklagaren de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

14 §⁴ Har någon som inte fyllt arton år gripits och beslutar åklagaren att inte anhålla den unge, får polismyndigheten hålla denne kvar för att kunna skyndsamt överlämna den unge till hans eller hennes föräldrar, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Vad som nu sagts gäller dock endast om åklagaren funnit att den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott.

För samma ändamål får polismyndigheten hålla kvar den som inte har fyllt arton år, om den unge har medtagits till förhör och är skäligen misstänkt för brott.

Inte i något fall får någon enligt första eller andra stycket hållas kvar längre än tre timmar efter åklagarens beslut eller förhöret. Den misstänkte får därvid tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet.

17 §⁵ Åtalsunderlåtelse får beslutas, om den unge blir föremål för sådan åtgärd som anges nedan och det med skäl kan antas att därigenom vidtas vad som är lämpligast för den unge:

1. vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453),
2. vård eller annan åtgärd enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, eller
3. annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.

Åtalsunderlåtelse får också beslutas, om det är uppenbart att brottet har skett av okynne eller förhastande.

Vid bedömningen av om åtalsunderlåtelse skall meddelas skall åklagaren utöver vad som följer av första och andra styckena särskilt beakta den unges vilja att ersätta målsäganden för skada som uppkommit genom brottet, att avhjälpa eller begränsa skadan, att på annat sätt gottgöra målsäganden eller att medverka till att medling kommer till stånd enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott.

Åtalsunderlåtelse får inte beslutas, om något väsentligt allmänt eller enskilt intresse därigenom åsidosätts. Vid bedömningen av om något väsentligt allmänt intresse åsidosätts skall särskilt beaktas om den unge tidigare har gjort sig skyldig till brott.

26 §⁶ När åtal väcks mot den som inte har fyllt arton år, skall tingsrätten underrätta vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och

⁴ Senaste lydelse 1998:25.

⁵ Senaste lydelse 2001:459.

⁶ Senaste lydelse 2002:382.

fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge om åtalet och om tidpunkten för huvudförhandlingen, om det inte finns särskilda skäl mot det. Motsvarande skyldighet att lämna underrättelse om tidpunkten för huvudförhandlingen gäller även högre rätt.

Om yttrande som avses i 11 § skall lämnas eller har lämnats av socialnämnden, skall rätten underrätta nämnden om tidpunkten för huvudförhandlingen.

Om åtalet avser ett brott på vilket fängelse kan följa, skall vårdnadshavaren eller annan som avses i första stycket, höras i målet, om det kan ske och det inte finns särskilda skäl mot det.

Vårdnadshavare eller annan som hörs enligt tredje stycket har rätt till ersättning och förskott enligt vad som är föreskrivet om vittne. Ersättningen skall betalas av staten.

28 §⁷ Rätten får döma till ungdomsvård endast om det i målet finns ett yttrande av nämnden med det innehåll som avses i 11 §. Om det inte finns särskilda skäl krävs ett sådant yttrande också för att rätten skall få döma den som inte har fyllt tjuogoett år till fängelse i mer än tre månader.

30 a § I mål om undanröjande av påföljd enligt 32 kap. 4 § brottsbalken skall 26 och 30 §§ tillämpas, varvid vad som i dessa paragrafer sägs om huvudförhandling skall tillämpas på sammanträde som hålls i målet om undanröjande av påföljd.

Varning

30 b § Om någon som dömts till ungdomsvård eller till ungdomstjänst i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får åklagaren i stället för att väcka talan enligt 32 kap. 4 § brottsbalken besluta att varning skall meddelas den unge, om detta bedöms vara en tillräcklig åtgärd.

Varning skall så snart det kan ske meddelas den unge vid ett personligt sammanträffande. Den unges vårdnadshavare eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge skall kallas till sammanträffandet, om det inte möter hinder eller annars finns särskilda skäl mot det. Även företrädare för socialtjänsten bör ges tillfälle att närvara. Kan ett personligt sammanträffande inte komma till stånd, skall den unge underrättas skriftligen om beslutet.

Vid sammanträffandet skall åklagaren särskilt förklara innebörden av beslutet och klargöra vad följderna kan bli vid fortsatt misskötsamhet.

32 a § Vid utredning enligt 31 § skall, om det finns synnerliga skäl, ett juridiskt biträde förordnas för den unge. Ansökan om sådant biträde görs av åklagaren eller den unges vårdnadshavare hos tingsrätten. Bestämmelserna i 21 kap. 5–8 §§, 9 § andra stycket och 10 § rättegångsbalken skall tillämpas beträffande sådant juridiskt biträde.

⁷ Senaste lydelse 1994:1760.

35 §⁸ Har någon före femton års ålder begått ett brott på vilket fängelse skulle ha kunnat följa och anträffas den unge på bar gärning eller på flykt från brottsplatsen, får han eller hon gripas av envar. Om en enskild person har gripit den unge, skall denne skyndsamt överlämnas till närmaste polisman.

Polismyndigheten eller åklagaren skall omedelbart besluta om den unge skall frigges eller hållas kvar för förhör. Den unge får inte tas i förvar men får hållas kvar enligt 14 §, dock inte längre än tre timmar efter beslut om frigivning eller, om den unge medtagits till förhör, sedan förhöret avslutats.

36 §⁹ Är någon misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl,

1. beslag, husrannsakan och kroppsvisitation företas mot den unge, samt
2. fotografi och fingeravtryck tas av den unge enligt bestämmelserna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

Vad som i 27 kap. 7 och 8 §§ rättegångsbalken sägs om åtal och om verkan av att åtal inte väcks skall i stället avse bevistalan och talan om förverkande samt verkan av att sådan talan inte väcks. Tvångsmedel som avses i 24–26 kap. rättegångsbalken får inte användas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Bestämmelsen i 4 § i sin äldre lydelse skall tillämpas i mål och ärenden hos polis- och åklagarmyndigheter där förundersökning har inletts före ikraftträdandet.

3. Den nya bestämmelsen i 11 § andra stycket skall tillämpas endast i fråga om mål och ärenden hos polis- och åklagarmyndigheter där förundersökning har inletts efter ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

THOMAS BODSTRÖM

Ari Soppela
(Justitiedepartementet)

⁸ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2001:152.

⁹ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2001:152.